

Universitat de Lleida

GUÍA DOCENTE
**MICROBIOLOGIA Y
PARASITOLOGIA DE LOS
ALIMENTOS**

Coordinación: Antonio Javier Ramos Girona

Año académico 2014-15

Información general de la asignatura

Denominación	MICROBIOLOGIA Y PARASITOLOGIA DE LOS ALIMENTOS
Código	100610
Semestre de impartición	1r Q Evaluación Continuada
Carácter	Obligatoria
Número de créditos ECTS	9
Créditos teóricos	0
Créditos prácticos	0
Coordinación	Antonio Javier Ramos Girona
Horario de tutoría/lugar	A concretar
Departamento/s	Tecnologia d'Aliments/CMB
Distribución carga docente entre la clase presencial y el trabajo autónomo del estudiante	H Presenciales 90 - Magistral 45 - Prácticas 41 - Seminarios 4 H. No Presenciales 135
Modalidad	Presencial
Información importante sobre tratamiento de datos	Consulte este enlace para obtener más información.
Idioma/es de impartición	Castellano y Catalán
Grado/Máster	Grado en Nutrición Humana y Dietètica
Horario de tutoría/lugar	A concretar
Dirección electrónica profesor/a (es/as)	ajramos@tecal.udl.cat ivinas@tecal.udl.cat madelatorre@cmb.udl.cat Gemma.Belli@cmb.UdL.cat neus.colomina@cmb.udl.cat

Antonio Javier Ramos Girona
Inmaculada Viñas Almenar
Mª Angeles de la Torre Ruíz
Gema Bellí Martínez
Neus Colomina

Objetivos académicos de la asignatura

L'estudiant, al superar l'assignatura, ha de ser capaç de:

1. **Demostrar coneixement sobre els principals grups de microorganismes implicats en la contaminació i alteracions dels aliments.**
2. **Demostrar coneixement sobre l'origen i evolució dels microorganismes en els aliments.**
3. **Demostrar coneixement sobre la influència de les tecnologies per a eliminar els microorganismes dels aliments.**
4. **Demostrar coneixement sobre la influència de les tecnologies per a inhibir el creixement dels microorganismes en els aliments.**
5. **Demostrar coneixement sobre la microbiologia dels principals grups d'aliments.**
6. **Demostrar coneixement sobre la biologia dels principals grups de paràsits.**
7. **Demostrar coneixement sobre els principals paràsits en cada grup d'aliments.**
8. **Demostrar coneixement sobre l'epidemiologia dels paràsits i les formes de control.**

Competencias

Competències generals

Es garantiran, com a mínim, les següents competències bàsiques:

CG3: Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

CG4: Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

A més, el graduat ha de ser capaç de:

CG6: Analitzar situacions concretes, definir problemes, prendre decisions i implementar plans d'actuació en la recerca de solucions.

CG7: Interpretar estudis, informes, dades i analitzar-les numèricament.

CG8: Seleccionar i fer anar les fonts d'informació escrites i informatitzades disponibles relacionades amb l'activitat professional.

CG9: Utilitzar les eines informàtiques i de la comunicació existents com a suport pel desenvolupament de la seva activitat professional (competència estratègica UdL)

CG10: Treballar sol i en equip multidisciplinar.

CG11: Entendre i expressar-se en la terminologia adient.

CG12: Presentar correctament informació de forma oral i escrita (competència estratègica UdL)

Competències específiques

El graduat en Ciència i Tecnologia d'Aliments després de finalitzar els seus estudis haurà adquirit els següents coneixements i competències:

Ciències bàsiques

CE6: Saber plantejar i resoldre problemes aplicant correctament els conceptes adquirits a situacions concretes.

Seguretat alimentària

CE34: Conèixer la microbiologia i parasitologia dels aliments i les implicacions microbianes en la higiene i seguretat alimentària.

CE37: Identificar les mesures higièniques necessàries per garantir la innocuïtat dels aliments.

CE39: Prevenir els problemes de salut relacionats amb la manipulació no higiènica dels aliments.

Contenidos fundamentales de la asignatura

Temari

PART I. Microbiologia d'aliments

Bloc I. **Aliments i microorganismes (4 h)**

Tema 1.- Introducció a la Microbiologia d'Aliments. Concepte i desenvolupament històric. Principals grups de microorganismes que intervenen en la Microbiologia d'Aliments. **(1 hora)**

Tema 2.- Contaminació natural dels aliments. Origen de la contaminació microbiana dels aliments i productes alimentosos. La contaminació durant el processat, emmagatzematge, transport i comercialització. Control microbiològic del ambient. **(1 hora)**

Tema 3.- Principis generals de l'alteració dels aliments. *Factors intrínsecs:* activitat d'aigua (a_w), pH, potencial redox, nutrients, substàncies antimicrobianes, estructura de l'aliment i barreres protectores. *Factors extrínsecs:* temperatura, humitat ambiental, atmosfera gasosa. *Tractaments tecnològics.* *Factors implícits.* Interacció de factors, sinergismes i antagonismes. **(2 hores)**

Bloc II. Fonaments de la conservació dels aliments (11 h)

Tema 4.- Principis generals de la conservació dels aliments. Aplicació de la corba de creixement bacteriana a la conservació dels aliments. La teoria dels mètodes combinats. Principals mètodes de conservació. Asèpsia. Manteniment en condicions anaeròbies. Eliminació dels microorganismes: rentat, centrifugació, filtració. **(1 hores)**

Tema 5.- Conservació dels aliments per radiacions. Característiques principals de les radiacions d'interès en la conservació dels aliments: radiació ionitzant i radiació U.V. Factors que influeixen en l'acció letal. Resistència microbiana i reparació de les lesions. Influència sobre la qualitat dels aliments. Estat legal de la utilització de la radiació. **(2 hores)**

Tema 6.- Conservació dels aliments per dessecació. Efecte de la dessecació sobre els microorganismes. Pretractament i postractament dels aliments dessecats. Factors que controlen la dessecació. Principals mètodes de dessecació. Aliments de humitat intermèdia. **(2 hores)**

Tema 7.- Conservació dels aliments per el calor. Factors que influeixen en la termoresistència dels microorganismes. Concepte de termodestrucció microbiana. Gràfiques de supervivència al tractament tèrmic i temps de mort tèrmica. Penetració del calor. Efecte del tractament tèrmic subletal. **(2 hores)**

Tema 8.- Conservació dels aliments pel fred. Influència de les baixes temperatures sobre els microorganismes. Característiques principals dels microorganismes psicròfils i psicròtrofs. Creixement dels microorganismes a baixes temperatures. Refrigeració. Efecte de la congelació/descongelació sobre els aliments. Resposta dels microorganismes a l'estrès congelació/descongelació. **(2 hores)**

Tema 9.- Conservació química dels aliments. Additius i conservants: definicions i categories. El conservant ideal. Conservants que s'afegeixen als aliments i conservants que s'originen en els aliments. Principals conservants orgànics i inorgànics: tipus, estructura, mecanisme d'acció i propietats. El curat i el fumat. Els gasos com conservadors: les atmosferes modificades. **(2 hores)**

Bloc III. Aspectes microbiològics dels principals grups d'aliments (19 hores).

Tema 10.- Microbiologia de l'aigua. Microbiota autòctona i al·lòctona. Tipus d'aigua. Paràmetres microbiològics que determinen la qualitat de l'aigua. Principals microorganismes patògens: malalties i epidemiologia. Potabilització i distribució de l'aigua per al consum humà. **(3 hores)**

Tema 11.- Microbiologia de cereals, farines i derivats. Contaminació inicial. Recol·lecció, transport i emmagatzematge dels grans. Factors que influeixen en l'alteració dels grans emmagatzemats. Principals microorganismes patògens i alterants. Floridures i micotoxines. Alteracions més importants. Principals mètodes de conservació aplicats. **(2 hores)**

Tema 12.- Microbiologia de les fruites, sucs, hortalisses i derivats. Sistemes de protecció natural de fruites i hortalisses. Microbiota inicial. Evolució postcollita. Sucs. Principals microorganismes patògens i alterants. Alteracions mes importants. Principals mètodes de conservació aplicats. **(2 hores)**

Tema 13.- Microbiologia de la carn i productes carnis. Microbiota inicial. Obtenició higiènica de la carn. Principals microorganismes patògens i alterants. Alteracions mes importants. Principals mètodes de conservació aplicats. **(2 hores)**

Tema 14.- Microbiologia de les aus. Microbiota inicial. Influència de les etapes de processat industrial de les aus en la contaminació microbiana. Principals microorganismes patògens i alterants. Alteracions mes importants. Principals mètodes de conservació aplicats. **(2 hores)**

Tema 15.- Microbiologia dels ous i ovoproductes. Estructura i composició del ou: barreres fisicoquímics. Vies de contaminació del ou. Principals microorganismes patògens i alterants. Alteracions més importants. Principals mètodes de conservació aplicats. **(2 hores)**

Tema 16.- Microbiologia de la llet i derivats. Tipus de llet. Microbiota inicial. Influència de les etapes de processat industrial de la llet en la contaminació microbiana. Principals microorganismes patògens i alterants. Alteracions més importants. Principals mètodes de conservació aplicats. **(2 hores)**

Tema 17.- Microbiologia del peix y altres aliments de origen aquícola. Particularitats de peixos, crustacis i mol·luscos. Microbiota inicial. Efecte del tractament inicial i del emmagatzematge a bord. Importància de la evisceració. Influència de la manipulació en terra. Principals microorganismes patògens i alterants. Alteracions més importants. Principals mètodes de conservació aplicats. **(2 hores)**

Tema 18.- Microbiologia de les conserves i semiconserves. Història del procés del enllaunat. Conserves i semiconserves: definició i tipus. Classificació dels aliments enllaunats segons la seva acidesa. Esterilitat biològica i esterilitat comercial. Principals microorganismes patògens i causants d'alternacions en els aliments enllaunats. Alteracions més importants i origen. Examen sistemàtic de conserves i anàlisis microbiològiques. **(2 hores)**

PART II. Parasitologia d'aliments

Bloc I.- Generalitats (2,5 h).

Tema 1.- Introducció: definicions. Adaptacions al parasitisme. Efectes del paràsit sobre l'hoste. Reacció del hoste

davant el paràsit. Els paràsit i l'hoste debilitat. Importància econòmica de la contaminació per paràsits. Principals grups de paràsits. **(2,5 hores)**

Bloc II.- Morfologia i Biologia del paràsits (5,5 h).

Tema 2.- Protozous. Morfologia, biologia, cicles biològics. **(1,5 hora)**

Tema 3.- Trematodes. Morfologia, biologia, cicles biològics. **(1,5 hora)**

Tema 4.- Cestodes. Morfologia, biologia, cicles biològics. **(1,5 hora)**

Tema 5.- Nematodes. Morfologia, biologia, cicles biològics. **(1 hora)**

Bloc III.- Principals paràsits presents als aliments d'importància a Espanya (16h).

Sub-bloque III.1.- Principals paràsits presents a l'aigua i als productes vegetals. Contaminació dels aliments per via fecal i pel sòl (9h).

Tema 6.- *Entamoeba histolytica*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1,5 hores)**

Tema 7.- *Giardia intestinalis*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1 hora)**

Tema 8.- *Cryptosporidium* sp. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1 hora)**

Tema 9.- *Blastocystis hominis*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1 hora)**

Tema 10.- *Fasciola hepatica*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1 hora)**

Tema 11.- *Echinococcus* sp. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1,5 hores)**

Tema 12.- *Enterobius vermicularis*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1 hora)**

Tema 13.- *Ascaris lumbricoides*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1 hora)**

Sub-bloque III.2.- Principals paràsits transmissibles a través de la carn i dels productes carnis (6h).

Tema 14.- *Toxoplasma gondii*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vías de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(2.5 hores)**

Tema 15.- *Taenia* sp. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1.5 hores)**

Tema 16.- *Trichinella spiralis*. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(2 hores)**

Sub-bloque III.3.- Principals paràsits transmissibles a través dels peixos i mariscs (1h).

Tema 17.- *Anisakis* sp. Taxonomia. Morfologia. Cicle biològic. Simptomatologia. Epidemiologia. Vies de contaminació dels aliments. Prevenció i control. Situació a Espanya. **(1 hora)**.

Ejes metodológicos de la asignatura

Tipus d'activitat	Descripció	Activitat presencial Alumne		Activitat no presencial Alumne		Avaluació		Temps total	
		Objectius	Hores	Treball alumne	Hores	Hores	Hores	ECTS	
Lliçó magistral	Classe magistral (Aula. Grup gran)	Explicació dels principals conceptes	42	Estudi: Conèixer, comprendre i sintetitzar coneixements	53	7	102		
Problemes i casos	Classe participativa (Aula. Grup gran)	Resolució de problemes i casos	1	Aprendre a resoldre problemes i casos	15		16		
Seminari	Classe participativa (Grup mitjà)	Realització d'activitats de discussió o aplicació	16	Resoldre problemes i casos. Discutir			16		

Laboratori	Pràctica de Laboratori (Grup mitjà)	Execució de la pràctica: comprendre fenòmens, mesurar...		Estudiar i Realitzar memòria			
Aula d'informàtica	Pràctica d'aula d'informàtica (Grup mitjà)	Execució de la pràctica: comprendre fenòmens, mesurar...		Estudiar i Realitzar memòria			
Pràctiques de camp	Pràctica de camp (Grup mitjà)	Execució de la pràctica: comprendre fenòmens, mesurar...		Estudiar i Realitzar memòria			
Visites	Visita a explotacions o indústries	Realització de la visita		Estudiar i Realitzar memòria			
Activitats dirigides	Treball de l'alumne (individual o grup)	Orientar a l'alumne en el treball (en horari de tutories)	1	Realitzar un treball bibliogràfic, pràctic, etc.	15		16
Altres							
Totals			60		83	7	150 6

Sistema de evaluación

Tipus d'activitat	Activitat d'Avaluació		Pes qualificació (%)
	Procediment	Numero	
Lliçó magistral	Proves escrites sobre la teoria del programa de l'assignatura	4	20+ 25+12+23
Problemes i casos	Lliuraments o proves escrites sobre problemes i casos		
Seminari	Proves escrites o orals	1	10
Laboratori	Lliurament de memòries, proves escrites o orals		
Aula informàtica	Lliurament de memòries. Proves escrites o orals.		
Pràctiques de camp	Lliurament de memòries. Proves escrites o orals		

Visites	Lliurament de memòries. Proves escrites o orals.		
Activitats dirigides	Lliurament del treball	1	10
Altres			
Total			100

Observacions

Hi hauran quatre proves escrites. De la part de Microbiologia d'Aliments hi hauran dues proves escrites: Bloc I i II (seminaris) amb valor de 20% i Bloc III amb un valor del 25%. De la part de Parasitologia d'Aliments hi hauran dues proves escrites: Bloc I i II amb valor de 12% i Bloc III amb valor 23%. Per aprovar l'assignatura és necessari que les quatre proves escrites se superin cadascuna amb almenys un 4,0